

ชุดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง อาณาจักรอยุธยา

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ชุดการเรียนรู้ที่ 1 การสถาปนาอาณาจักรอยุธยา

นางเสาวนีย์ จันทวัฒน์

ครูชำนาญการ โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 10

คำแนะนำในการใช้ชุดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียน

ในการใช้ชุดการเรียนรู้เรื่อง อาณาจักรอยุธยา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม วิชาประวัติศาสตร์ นักเรียนควรปฏิบัติตามขั้นตอนดังนี้

1. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน จำนวน 10 ข้อ
2. ศึกษาทำความเข้าใจเนื้อหาตามบัตรเนื้อหาที่มีในชุดการเรียนรู้
3. ตอบคำถามในบัตรคำถามและปฏิบัติกิจกรรมตามบัตรกิจกรรมที่มีในชุดการเรียนรู้ให้ครบตามความเหมาะสมของเวลาและเนื้อหาที่เรียน ไม่ดูคำตอบจากเฉลยก่อนทำกิจกรรม
4. ตรวจสอบคำตอบแต่ละบัตรคำถามและบัตรกิจกรรมจากเฉลยหรือแนวคำตอบ และควรบันทึกสรุปความรู้ที่ได้
5. หลังจากทำกิจกรรมครบทุกกิจกรรมแล้ว ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนจำนวน 10 ข้อ
6. ตรวจสอบคำตอบแบบทดสอบก่อนเรียนและแบบทดสอบหลังเรียนจากเฉลย
7. นักเรียนควรนำผลการสอบก่อนเรียนและหลังเรียนมาหาความก้าวหน้าในการเรียน โดยยึดถือเกณฑ์ความก้าวหน้าร้อยละ 25

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนอธิบายประวัติความเป็นมาและปัจจัยเกื้อหนุนในการก่อตั้งอาณาจักรอยุธยาเป็นราชธานีได้
2. นักเรียนแสดงเหตุผลสนับสนุนได้ว่า สถาบันพระมหากษัตริย์มีบทบาทสำคัญในการสร้างอาณาจักรอยุธยา
3. นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของพระมหากษัตริย์ในการสร้างและพัฒนาชาติให้มีความเจริญและมั่นคงสืบต่อมา

แบบทดสอบก่อนเรียน ชุดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การสถาปนาอาณาจักรอยุธยา

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ข้อใด**ไม่ใช่**สาเหตุที่พระเจ้าอู่ทองทรงเลือกกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี
 - ก. มีปราการธรรมชาติอยู่แล้ว
 - ข. สภาพพื้นที่มีความอุดมสมบูรณ์
 - ค. มีป้อมปราการที่สร้างขึ้นพร้อมอยู่แล้ว
 - ง. มีที่ตั้งชุมชนเป็นเมืองอยู่แล้ว
2. สภาพชุมชนแถบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่างก่อนการสถาปนาอาณาจักรอยุธยามีลักษณะสอดคล้องกับข้อใด
 - ก. เป็นที่ตั้งของอาณาจักรขอม
 - ข. เป็นกลุ่มชนได้อำนาจขอม
 - ค. อยู่ร่วมกันเป็นชุมชนขนาดเล็ก
 - ง. เป็นชนเผ่าอิสระอยู่ร่วมกันหลายเผ่า
3. ก่อนการสถาปนาเป็นอาณาจักรอยุธยา ดินแดนแห่งนี้เคยเป็นที่ตั้งของแคว้นหรืออาณาจักรใดมาก่อน
 - ก. ศรีวิชัย - เจนละ
 - ข. ทวารวดี - เชียงแสน
 - ค. ล้านนา - หริภุญชัย
 - ง. สุวรรณภูมิ- ละโว้
4. กรุงศรีอยุธยาเหมาะสำหรับการเป็นเมืองหลวงอย่างไร
 - ก. อยู่ใกล้ทะเล
 - ข. เป็นที่ราบอุดมสมบูรณ์
 - ค. มีแม่น้ำสามสายล้อมรอบ
 - ง. มีภูเขาถนนเขตแดนทางตะวันตก

5. เหตุใด การสถาปนาอาณาจักรอยุธยา จึงไม่ถูกต่อต้านจากอาณาจักรสุโขทัย

- ก. กษัตริย์อยุธยาเป็นเชื้อพระวงศ์ของสุโขทัย
- ข. เห็นว่าเป็นคนไทยเหมือนกัน
- ค. อยุธยาขอมส่งบรรณาการให้
- ง. สุโขทัยกำลังอ่อนแอ

6. จากการศึกษาประวัติศาสตร์ ทำให้เราทราบว่ามีการอพยพของกลุ่มประชากรอยู่เสมอ นักเรียนคิดว่า เพราะเหตุใดประชากรจากดินแดนต่าง ๆ จึงอพยพมาอยู่ในดินแดนอยุธยาจำนวนมาก

- ก. ถูกชนชาติอื่นรุกราน
- ข. เป็นดินแดนที่มีความอุดมสมบูรณ์
- ค. มีการรบพุ่งแย่งชิงอำนาจกันอยู่เสมอ
- ง. เพราะถูกขับไล่มาจากดินแดนใกล้เคียง

7. อิทธิพลในข้อใดที่เปลี่ยนแปลงฐานะของกษัตริย์จากคนธรรมดาเป็นสมมติเทพ

- ก. อิทธิพลมาจากพวคมอญ และพม่า
- ข. เพื่อความสะดวกในการปกครองประเทศ
- ค. สืบทอดวิวัฒนาการของสถาบันกษัตริย์สมัยสุโขทัย
- ง. ขนบธรรมเนียมของกัมพูชาและศาสนาพราหมณ์

8. ข้อใด ไม่ใช่ สาเหตุของการแย่งราชสมบัติของกษัตริย์ในสมัยอยุธยา

- ก. ประชาชนให้การสนับสนุนต่อขุนนาง
- ข. ความอ่อนแอของกษัตริย์บางพระองค์
- ค. การแสวงหาอำนาจและบารมีของเจ้านาย
- ง. การใช้พระราชอำนาจของกษัตริย์มากเกินไป

9. การแย่งชิงราชบัลลังก์กันบ่อย ๆ ในสมัยอยุธยาค่อให้เกิดผลเสียอย่างไรในบ้านเมือง

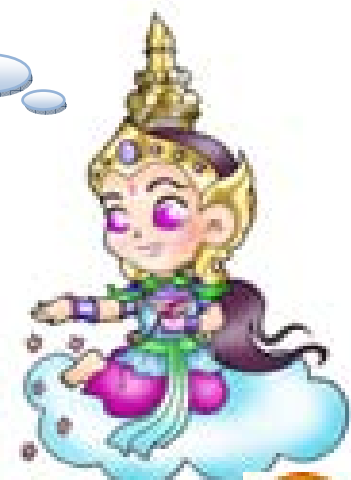
- ก. ผู้คนล้มตายและหลบหนีเข้าป่ากันมาก
- ข. เศรษฐกิจและเงินตราหมุนเวียนตลอดเวลา
- ค. ประชาชนแตกแยกเป็นก๊กเป็นเหล่าและฆ่าฟันกัน
- ง. บันทอนกำลังอำนาจทางทหารและผู้ที่มีความสามารถ

10. ข้อใดเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่ทำให้การสถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีได้สำเร็จ

- ก. กษัตริย์มีความเด็ดขาด
- ข. คนไทยมีความสามัคคีกัน
- ค. อาณาจักรใกล้เคียงเสื่อมอำนาจ
- ง. ได้รับความช่วยเหลือจากอาณาจักรใกล้เคียง

ทำไมได้ก็ไม่ได้เป็นไร ไม่ต้องกังวลนะจ๊ะ
เรียนก่อนนะจ๊ะ รับรองทำได้แน่ๆ เลย

บัตรเนื้อหาที่ 1.1

เรื่อง การก่อตั้งอาณาจักรอยุธยา

ภาพเกาะกรุงศรีอยุธยาที่เขียนโดยบาทหลวงชาวฝรั่งเศส ชื่อคูร์ตอแลง

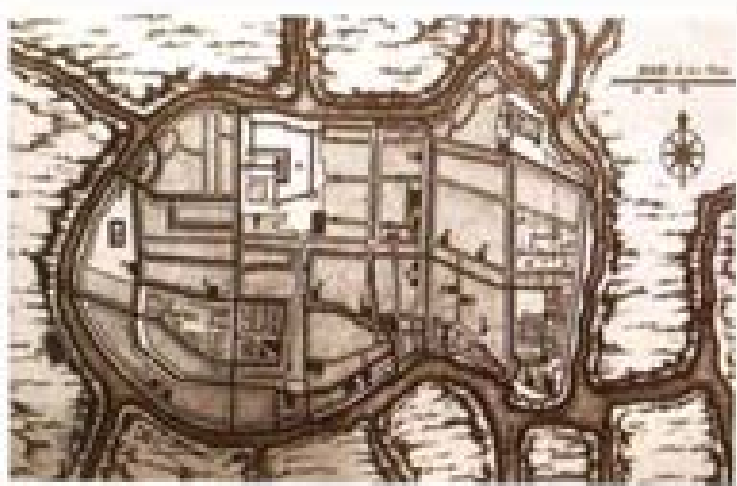
เข้ามาในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช

ที่มาของภาพ : thaimisc.pukpik.com

อาณาจักรอยุธยามีความเจริญรุ่งเรือง และเป็นปึกแผ่นมั่นคงยาวนานถึง 417 ปี เนื่องจากมีลักษณะทำเลที่ตั้งเหมาะสม มีแม่น้ำ 3 สายไหลผ่านได้แก่แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำป่าสักและแม่น้ำลพบุรี พื้นดินมีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเพาะปลูก ทั้งยังอยู่ไม่ไกลจากปากอ่าว จึงมีความเจริญทางการค้าทั้งภายในและภายนอกประเทศ จากปัจจัยดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยเกื้อหนุนและเป็นพื้นฐานในการพัฒนาความเจริญด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม ประกอบกับความมีพระปรีชาสามารถของพระมหากษัตริย์และบรรพบุรุษไทยที่ได้ทรงวางรากฐานทางการเมือง การปกครอง จนทำให้มีความเจริญมั่นคงสืบมา คนไทยทุกคนควรภาคภูมิใจในความเพียรพยายามของบรรพบุรุษในการสร้างและพัฒนาชาติไทย

จากหลักฐานทางโบราณสถานและโบราณวัตถุบริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่าง ก่อนการก่อตั้งอาณาจักรอยุธยาเคยเป็นบริเวณที่มีความเจริญเป็นปึกแผ่น มีแคว้นสุพรรณภูมิและแคว้นละโว้เป็นผู้นำต่อมาในปลายพุทธศตวรรษที่ 19 พระเจ้าอู่ทอง ได้ทรงเป็นผู้นำในการรวมแคว้นสุพรรณภูมิและแคว้นละโว้เข้าด้วยกัน และได้ทรงสร้าง กรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีขึ้นที่ตำบลหนองโสน (บึงพระราม) สถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็น ราชธานี เมื่อ พ.ศ. 1893 พระราชนามพระนครใหม่นี้ว่า กรุงเทพทวารวดีศรีอยุธยา ซึ่งในขณะนั้นอาณาจักรสุโขทัยเริ่มเสื่อมอำนาจลง

พระราชประวัติของสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง) ผู้ทรงสร้าง กรุงศรีอยุธยานั้น มีเรื่องราวกล่าวไว้ต่างกันจึงไม่อาจจะระบุได้แน่นอนว่าพระองค์ทรงเป็น เชื้อพระวงศ์ของผู้ใด และมีถิ่นที่อยู่มาจากที่ใด ยังคงต้องสืบค้นหลักฐานที่แน่นอนกันต่อไป

กรุงศรีอยุธยา ค.ศ. 1687 ปีสุดท้ายรัชสมัยพระนารายณ์

ที่มาของภาพ : เมืองโบราณ ฉบับเมืองประวัติศาสตร์อยุธยา ปีที่ 20 ฉบับที่ 3 ก.ค.- ก.ย. 2537

บัตรคำถามที่ 1.1

เรื่อง การก่อตั้งอาณาจักรอยุธยา

ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ให้ชัดเจน

1. กษัตริย์พระองค์แรกของกรุงศรีอยุธยาทรงพระนามว่า.....
2. กรุงศรีอยุธยาสถาปนาขึ้นในปี พ.ศ.....
3. กรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีของไทยได้ยาวนานถึง.....ปี
4. กรุงศรีอยุธยามีแม่น้ำล้อมรอบได้แก่.....
5. นามของราชธานีใหม่ คือ.....
6. การที่กรุงศรีอยุธยามีแม่น้ำไหลผ่านทำให้เกิดประโยชน์ คือ.....
.....
7. เพราะเหตุใดประชากรจึงอพยพจากหัวเมืองต่าง ๆ เข้ามาอาศัยบริเวณกรุงศรีอยุธยา
จำนวนมาก.....
8. หากข้าศึกยกทัพมารุกรานกรุงศรีอยุธยาจะประสบปัญหาอย่างไรบ้าง
.....
9. เพราะเหตุใด คนไทยจึงนิยมสร้างบ้านเรือนอยู่ริมแม่น้ำ
.....
10. เพราะเหตุใดอยุธยาจึงเป็นเมืองที่มั่งคั่งร่ำรวย
.....

เฉลยบัตรคำถามที่ 1.1

เรื่อง การก่อตั้งอาณาจักรอยุธยา

ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ให้ชัดเจน

- กษัตริย์พระองค์แรกของกรุงศรีอยุธยาทรงพระนามว่า สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1
- กรุงศรีอยุธยาสถาปนาขึ้นในปี พ.ศ. 1893
- กรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีของไทยได้ยาวนานถึง 417 ปี
- กรุงศรีอยุธยามีแม่น้ำล้อมรอบได้แก่ 1.แม่น้ำเจ้าพระยา 2. แม่น้ำป่าสัก
3. แม่น้ำลพบุรี
- นามของราชธานีใหม่ คือ กรุงเทพทวารวดีศรีอยุธยา
- การที่กรุงศรีอยุธยามีแม่น้ำไหลผ่านทำให้เกิดประโยชน์ คือ
1. เหมาะแก่การเกษตรกรรม 2. เหมาะแก่การค้าขายกับต่างประเทศ
- เพราะเหตุใดประชากรจึงอพยพจากหัวเมืองต่าง ๆ เข้ามาอาศัยบริเวณกรุงศรีอยุธยา
จำนวนมาก เนื่องจากความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ที่สามารถทำการเกษตรกรรมได้ดีและการ
ที่มีแม่น้ำลำคลองไหลผ่านหลายสายจึงมีแหล่งอาหารเหมาะกับการตั้งบ้านเรือนที่อยู่อาศัย
- หากข้าศึกยกทัพมารุกรานกรุงศรีอยุธยาจะประสบปัญหาอย่างไรบ้าง
1. ในฤดูน้ำหลากน้ำจะท่วมขังรอบตัวเมืองทำให้ข้าศึกยกทัพเข้ามาไม่สะดวก
2. การกักตุนเสบียงอาหารของข้าศึกทำได้ลำบาก
3. ข้าศึกต้องยกทัพข้ามแม่น้ำลำคลองซึ่งทำได้ยากลำบาก ทางอยุธยาสามารถเตรียมตัว
ตั้งรับข้าศึกได้ทัน
- เพราะเหตุใด คนไทยจึงนิยมสร้างบ้านเรือนอยู่ริมแม่น้ำ
สะดวกแก่การคมนาคมขนส่งเพราะในสมัยนั้นส่วนใหญ่ใช้การคมนาคมทางน้ำเป็นหลัก
- เพราะเหตุใดอยุธยาจึงเป็นเมืองที่มั่งคั่งร่ำรวย
เพราะเป็นศูนย์กลางการค้าขายกับต่างชาติซึ่งมีนานาชาติเข้ามาค้าขายมากมาย ประกอบ
กับกรุงศรีอยุธยามีสินค้าที่ต่างชาติต้องการมากมาย

บัตรเนื้อหาที่ 1.2

ปัจจัยที่เอื้ออำนวย

ต่อการสถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี

1. ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ เนื่องจากมีแม่น้ำ 3 สายไหลผ่านพื้นที่เป็นที่ราบ เหมาะแก่การเพาะปลูก มีสัตว์น้ำนานาพันธุ์สำหรับเป็นอาหาร จึงเหมาะแก่การสร้างบ้านเมือง

2. เป็นศูนย์กลางคมนาคม จากที่ตั้งที่มีสภาพเป็นเกาะ มีแม่น้ำ 3 สายล้อมรอบทำให้กลายเป็นศูนย์กลางคมนาคมทางน้ำ การติดต่อค้าขายกับหัวเมืองฝ่ายเหนือ อีกทั้งตั้งอยู่ไม่ไกลจากทะเล เรือเดินทะเลสามารถเข้ามาค้าขายกับอยุธยาได้ ส่งผลทำให้อยุธยาเป็นเมืองที่มั่งคั่ง

3. ความมั่นคงทางยุทธศาสตร์ กรุงศรีอยุธยามีสภาพเป็นเกาะมีแม่น้ำ และลำคลองล้อมรอบ จึงเป็นแนวป้องกันการบุกรุกของข้าศึกได้ เนื่องจากกองทัพข้าศึกโจมตีลำบาก โดยต้องยกทัพข้ามแม่น้ำ เมื่อถึงฤดูน้ำหลาก น้ำจะท่วมฝั่งนอกพระนคร ทำให้ข้าศึกไม่สามารถตั้งทัพต่อไปได้

4. ช่องว่างทางการเมือง ในช่วงเวลาที่พระเจ้าอู่ทองทรงสถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีนั้นเป็นเวลาที่ยาจำจรสุโขทัยและขอมซึ่งเรืองอำนาจอยู่ก่อนได้เสื่อมอำนาจลง ทำให้อาณาจักรอยุธยาสามารถขยายอาณาเขตสร้างความมั่นคงแก่ราชอาณาจักรได้

จากปัจจัยดังกล่าว ถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญมีส่วนเสริมสร้างความมั่นคงให้แก่กรุงศรีอยุธยาในฐานะเป็นเมืองหลวงหรือศูนย์กลางการปกครอง มีความเจริญมั่นคงทำให้ความเจริญก้าวหน้าด้านอื่น ๆ ตามมา ดังนั้นอาณาจักรอยุธยาโดยรวมจึงมีความเข้มแข็งในช่วงเวลาที่ยาวนาน

บัตรคำถามที่ 1.2

ปัจจัยที่เอื้ออำนวย

ต่อการสถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี

ให้นักเรียนศึกษาและสรุปปัจจัยที่ทำให้สถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีสำเร็จ

ความอุดมสมบูรณ์ของ
พื้นที่ตั้ง

.....

.....

.....

.....

.....

เป็นศูนย์กลาง
การคมนาคม

.....

.....

.....

.....

.....

ความมั่นคงทางยุทธศาสตร์

.....

.....

.....

.....

.....

ช่องว่างทางการเมือง

.....

.....

.....

.....

.....

เฉลยบัตรคำถามที่ 1.2

ปัจจัยที่เอื้ออำนวย

ต่อการสถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี

ให้นักเรียนศึกษาและสรุปปัจจัยที่ทำให้สถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีสำเร็จ

ความอุดมสมบูรณ์ของ
พื้นที่ตั้ง

เนื่องจากมีแม่น้ำ 3 สายไหลผ่านพื้นที่เป็นที่ราบเหมาะแก่
การเพาะปลูกและมีสัตว์น้ำนานาพันธุ์สำหรับเป็นอาหาร
จึงเหมาะแก่การสร้างบ้านเมือง

เป็นศูนย์กลาง
การคมนาคม

จากที่ตั้งที่มีสภาพเป็นเกาะ มีแม่น้ำ 3 สายล้อมรอบทำให้
กลายเป็นศูนย์กลางคมนาคมทางน้ำ การติดต่อค้าขายกับ
หัวเมืองฝ่ายเหนือ อีกทั้งตั้งอยู่ไม่ไกลจากทะเล เรือเดิน
ทะเลสามารถเข้ามาค้าขายกับอยุธยาได้ ส่งผลทำให้
อยุธยาเป็นเมืองที่มั่งคั่ง

ความมั่นคงทางยุทธศาสตร์

กรุงศรีอยุธยามีสภาพเป็นเกาะมีแม่น้ำ และลำคลอง
ล้อมรอบ จึงเป็นแนวป้องกันการบุกรุกของข้าศึกได้
เนื่องจากกองทัพข้าศึกโจมตีลำบาก โดยต้องยกทัพข้าม
แม่น้ำ เมื่อถึงฤดูน้ำหลาก น้ำจะท่วมฝั่งนอกพระนคร
ทำให้ข้าศึกไม่สามารถตั้งทัพต่อไปได้

ช่องว่างทางการเมือง

ในช่วงเวลาที่พระเจ้าอู่ทองทรงสถาปนากรุงศรีอยุธยา
เป็นราชธานีนั้นเป็นเวลาที่ยอดาจักรสุโขทัยและขอมซึ่ง
เรืองอำนาจอยู่ก่อนได้เสื่อมอำนาจลงทำให้อาณาจักร
อยุธยาสามารถขยายอาณาเขตสร้างความมั่นคงแก่
ราชอาณาจักรได้

บัตรเนื้อหาที่ 1.3

เรื่อง พระมหากษัตริย์แห่งอาณาจักรอยุธยา

ที่มาของภาพ www.personinhistory.exteen.com

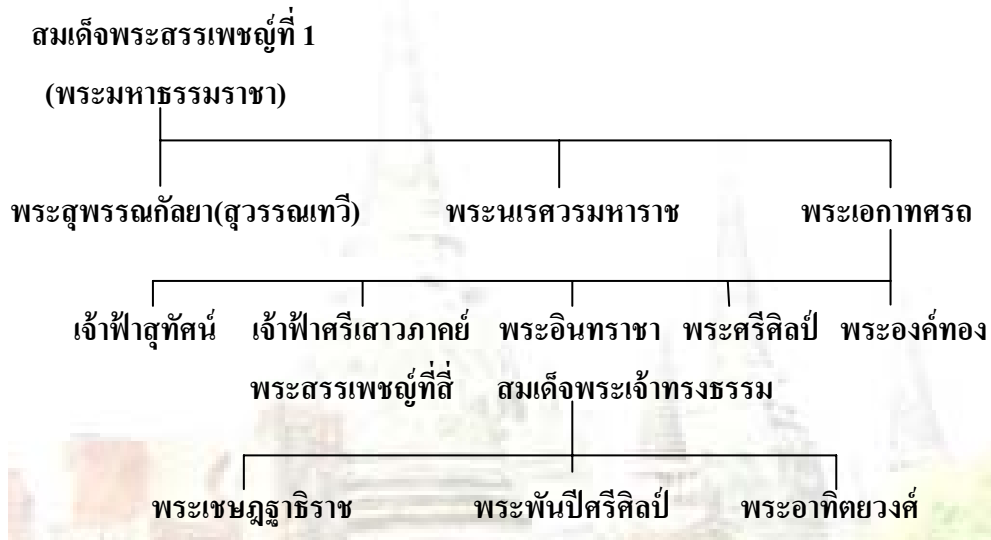
ภาพพระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง)

พระมหากษัตริย์ไทยในสมัยอยุธยาอยู่ในฐานะองค์สมมติเทพ พระองค์มีบทบาทมากกว่าการปกครองอาณาจักรเพียงอย่างเดียวหากทรงเป็นทั้งแม่ทัพออกสู้รบในยามมีศึกสงครามและบริหารประเทศคอยดูแลทุกข์สุขของราษฎร พระองค์มีอำนาจสูงสุดตามคติความเชื่อซึ่งได้รับอิทธิพลจากอินเดียถ่ายทอดผ่านขอม ความเชื่อดังกล่าว ทำให้ฐานะของกษัตริย์ไทยในสมัยอยุธยาประดุจดังเทพเจ้าอวตารลงมาจุติยังโลกมนุษย์ ที่ประทับของพระมหากษัตริย์จึงต้องงดงามวิจิตรตระการตา เปรียบดั่งที่ประทับของเทพเจ้า หรือแม้กระทั่งภาชนะในการใส่อาหารก็ต้องงดงามไม่เหมือนใคร การที่พระมหากษัตริย์ทรงมีอำนาจเป็นล้นพ้นก่อให้เกิดการผลัดเปลี่ยนกันขึ้นปกครองแผ่นดินจากกษัตริย์หลายราชวงศ์ เป็นผลจากการช่วงชิงอำนาจระหว่างกัน จึงทำให้อยุธยามีกษัตริย์ปกครองทั้งสิ้น 33พระองค์ 5 ราชวงศ์ดังนี้

ลำดับวงศ์ของกษัตริย์สมัยอยุธยา

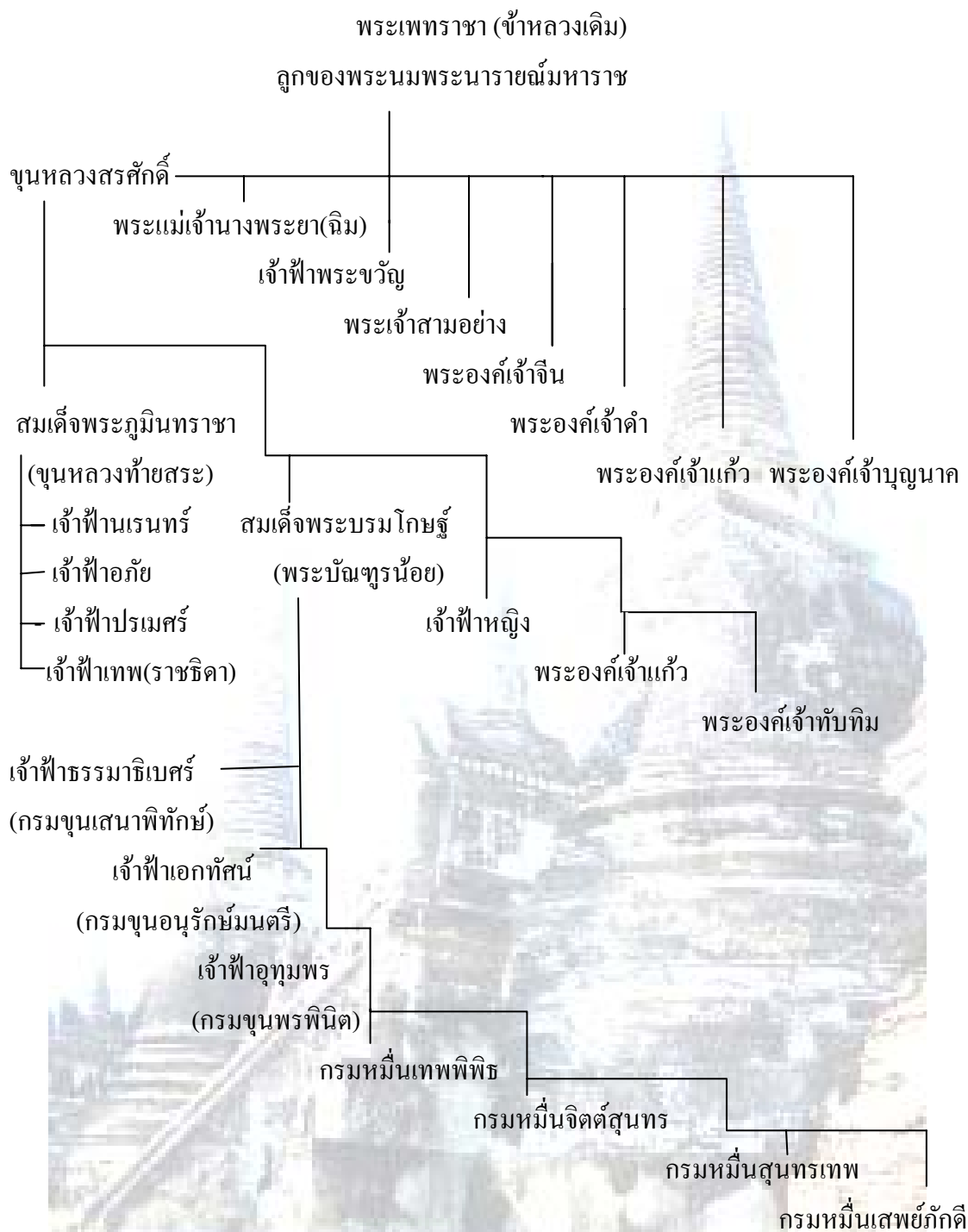
วงศ์สุโขทัย

วงศ์ปราสาททอง

ราชวงศ์บ้านพลูหลวง

บัตรคำถามที่ 1.3

เรื่อง พระมหากษัตริย์แห่งอาณาจักรอยุธยา

ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ให้ชัดเจน

1. กษัตริย์อยุธยามีบทบาทอย่างไร

.....

.....

2. หากไม่มีกษัตริย์ในสมัยอยุธยา นักเรียนคิดว่าบ้านเมืองในสมัยนั้นจะเป็นอย่างไร

.....

.....

3. นักเรียนคิดว่า สถาบันกษัตริย์มีความจำเป็นต่อการปกครองหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

4. พระมหากษัตริย์ในสมัยอยุธยาพระองค์ใด ที่นักเรียนยกย่องมากที่สุด เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

5. เพราะเหตุใดกษัตริย์ในสมัยอยุธยาจึงมีหลายพระองค์และหลายราชวงศ์

.....

.....

เฉลยบัตรคำถามที่ 1.3

เรื่อง พระมหากษัตริย์แห่งอาณาจักรอยุธยา

ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ให้ชัดเจน

1. กษัตริย์อยุธยา มีบทบาทอย่างไร

แนวคำตอบ พระมหากษัตริย์ในสมัยอยุธยาอยู่ในฐานะองค์สมมติเทพ ทรงมีอำนาจสูงสุดในการปกครองแผ่นดิน เป็นแม่ทัพออกรบเมื่อยามเกิดศึกสงคราม และเป็นผู้คอยดูแลทุกข์สุขของราษฎร

2. หากไม่มีกษัตริย์ในสมัยอยุธยา นักเรียนคิดว่าบ้านเมืองในสมัยนั้นจะเป็นอย่างไร

แนวคำตอบ ประชาชนไม่มีสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ ทุกคนทำตามใจตนเอง ผู้มีอำนาจจะแสวงหาผลประโยชน์โดยไม่คำนึงถึงผู้อื่น หากเกิดเหตุการณ์ร้ายขึ้นอาจรุกรามใหญ่โตขึ้นได้

3. นักเรียนคิดว่า สถาบันกษัตริย์มีความจำเป็นต่อการปกครองหรือไม่ เพราะเหตุใด

แนวคำตอบ จำเป็นอย่างมาก มิฉะนั้นบ้านเมืองอาจแตกแยก มีการแย่งชิงความเป็นใหญ่และแสวงหาผลประโยชน์มากเกินไป การมีสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นสิ่งดี เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทย

4. พระมหากษัตริย์ในสมัยอยุธยาพระองค์ใด ที่นักเรียนยกย่องมากที่สุด เพราะเหตุใด

แนวคำตอบ เช่น พระนเรศวรมหาราช พระองค์ทรงกอบกู้เอกราชคืนมาจากพม่า ทำให้ไทยไม่ต้องเป็นเมืองขึ้นของพม่า ทรงกล้าหาญ อดทน มีพระสติปัญญาเป็นเลิศ

5. เพราะเหตุใด กษัตริย์ในสมัยอยุธยาจึงมีหลายพระองค์และหลายราชวงศ์

แนวคำตอบ เนื่องจากอำนาจของกษัตริย์มีมากที่สุดจึงทำให้ทุกคนที่มีโอกาส ถือโอกาสชิงราชบัลลังก์ นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลง ราชวงศ์และองค์พระมหากษัตริย์

บัตรเนื้อหาที่ 1.4

เรื่อง พระเจ้าอู่ทองกับการสถาปนาอาณาจักรอยุธยา

สมเด็จพระเจ้าอู่ทอง ทรงเป็นปฐมกษัตริย์ของกรุงศรีอยุธยา เสด็จพระราชสมภพ เมื่อปี พ.ศ. ๑๘๘๕ ทรงสถาปนาอยุธยาเป็นราชธานี เมื่อปี พ.ศ. ๑๘๙๓ ปีชวด โทศก ณ วันศุกร์ เดือนห้า เพลาสามนาฬิกา เก้าบาท ได้รับถวายพระนามว่า สมเด็จพระรามาธิบดีศรีสุนทรบรมบพิตร พระเจ้าอู่หัว กรุงเทพมหานครบรรพตวรารวดีศรีอยุธยา ฯ ทรงครองราชย์ระหว่างปี พ.ศ. ๑๘๙๓ - ๑๙๑๒

สมเด็จพระเจ้าอู่ทองทรงตั้งกรุงศรีอยุธยา ณ ชัยภูมิที่เอื้ออำนวยทั้งในด้านความมั่นคงปลอดภัยจากข้าศึกและความอยู่ดีกินดีของชาวอยุธยา คือตั้งอยู่บนดินดอนสามเหลี่ยมที่มีแม่น้ำล้อมรอบ ตัวเมืองมีลักษณะเป็นเกาะ สะดวกในการป้องกันตัวเมืองจากผู้เข้ามารุกราน และพื้นที่เหมาะแก่การเกษตรกรรม เป็นศูนย์กลางทางการค้าและการคมนาคม อันเนื่องจากมีแม่น้ำสามสาย คือ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำป่าสัก และแม่น้ำลพบุรี ไหลมาบรรจบกัน ควบคุมเส้นทางคมนาคมทางน้ำของบรรดาบ้านเมืองที่อยู่เหนือขึ้นไปที่จะออกสู่ทะเล

ในด้านการแผ่ขยายพระราชอาณาเขต ในปี พ.ศ. ๑๘๙๕ ได้ทรงโปรดเกล้า ฯ ให้ยกทัพไปตี นครธม ราชธานีของขอม ได้สำเร็จ นับเป็นการทำสงครามครั้งแรกของกรุงศรีอยุธยา ต่อมาในปี พ.ศ. ๑๘๙๓ ได้ทรงโปรดเกล้า ฯ ให้ยกทัพไปยึดเมืองชัยนาท ซึ่งเป็นเมืองหน้าด่านของอาณาจักรสุโขทัย เป็นผลให้พระเจ้าลิไทได้ส่งราชทูตมาขอเป็นไมตรีกับกรุงศรีอยุธยา และขอเมืองชัยนาทคืน นอกจากขอมและสุโขทัยแล้ว พระองค์ได้ทรงสร้างสัมพันธไมตรีกับชาวต่างชาติ เพื่อประโยชน์ทางการค้าและการเมือง โดยได้ทรงแต่งตั้งราชทูตไปเจริญทางพระราชไมตรี และการค้ากับ จีน อินเดีย เปอร์เซีย ลังกา ชาว มลายู และญวน

สมเด็จพระเจ้าอู่ทอง เสด็จสวรรคต เมื่อปี พ.ศ. ๑๙๑๒ พระชนมายุได้ ๕๕ พรรษา

สิ่งควรรู้

การนับเวลาในสมัยโบราณนั้น หน่วยนาที่เรียกเป็นบาท ใน 1 ชั่วโมงมี 10 บาท เท่ากับ บาทละ 6 นาที พระเจ้าอู่ทองทรงสถาปนาอยุธยาเป็นราชธานี เมื่อปี พ.ศ. 1893 ปีชวด โทศก ณ วันศุกร์ เดือนห้าเพลาสามนาฬิกา เก้าบาท นั้น หมายความว่า เวลา สามนาฬิกาห้าสิบสี่นาที

บัตรคำถามที่ 1.4

เรื่อง พระเจ้าอู่ทองกับการสถาปนาอาณาจักรอยุธยา

ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ให้ชัดเจน

1. พระเจ้าอู่ทองทรงสถาปนาอยุธยาเป็นราชธานีขึ้น เมื่อใด
.....
2. เพราะเหตุใดพระเจ้าอู่ทองจึงเลือกตั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี
.....
.....
3. กรุงศรีอยุธยาประกอบด้วยแม่น้ำล้อมรอบได้แก่แม่น้ำใดบ้าง
.....
4. เหตุผลที่ทำให้อยุธยาเป็นศูนย์กลางการค้าคืออะไร
.....
.....
5. ในสมัยพระเจ้าอู่ทอง พระองค์ได้เจริญสัมพันธไมตรีกับชาติใดบ้าง
.....
6. สงครามครั้งแรกของกรุงศรีอยุธยาคือ.....
7. ชาติที่อยุธยาทำสงครามเพื่อขยายอาณาเขตคือ
8. พระเจ้าอู่ทองทรงมีพระนามอีกพระนามว่า
.....

พระเจ้าอู่ทองทรงมีความสำคัญกับคนไทยเป็นอย่างมาก...
เพราะพระองค์ทำให้คนไทยมีอาณาจักรที่มั่นคงและเป็น
พื้นฐานของอาณาจักรไทยจนถึงปัจจุบัน

เฉลยบัตรคำถามที่ 1.4

เรื่อง พระเจ้าอู่ทองกับการสถาปนาอาณาจักรอยุธยา

ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ให้ชัดเจน

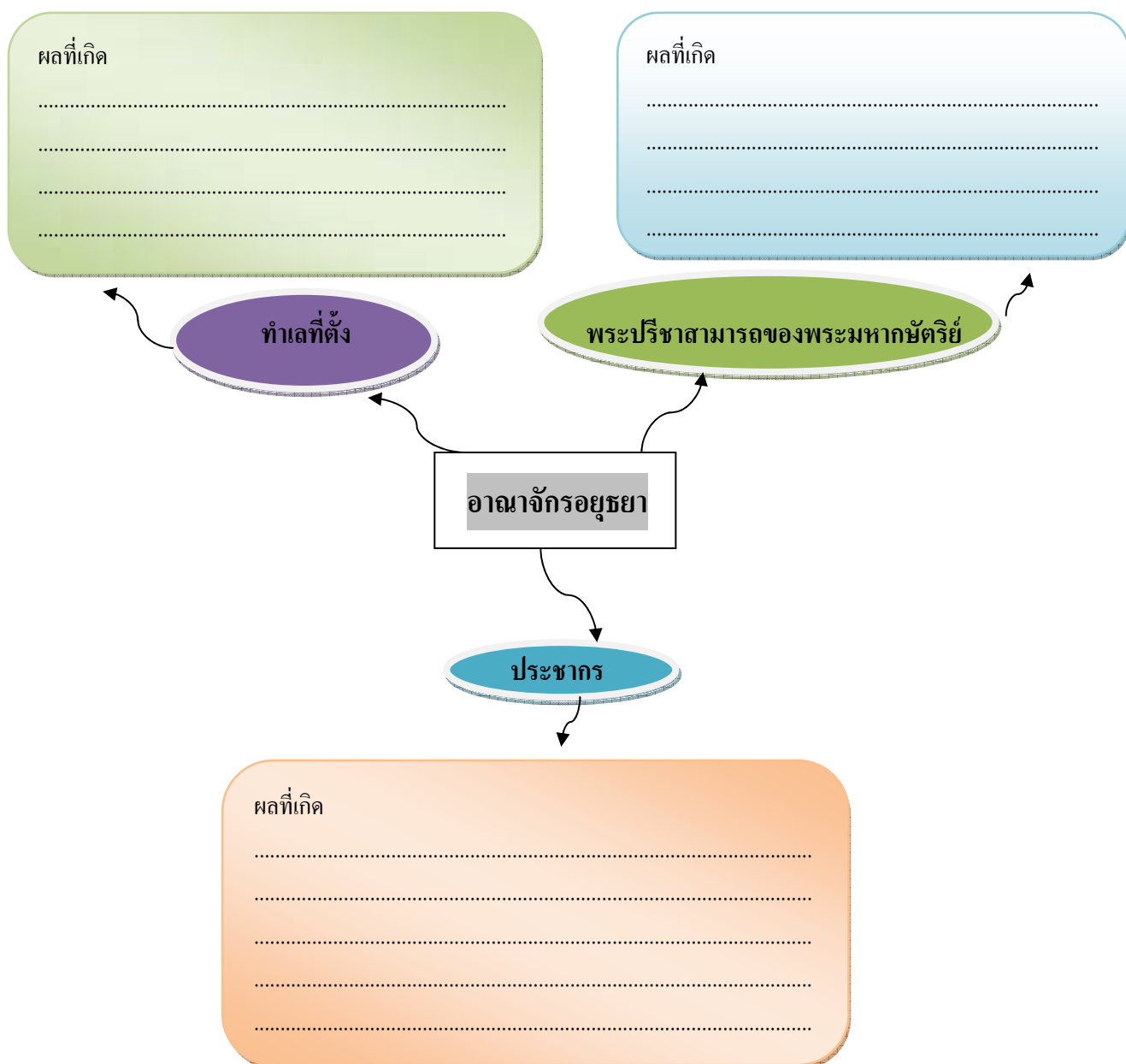
1. พระเจ้าอู่ทองทรงสถาปนายุทธยาเป็นราชธานีขึ้น เมื่อใด
ทรงสถาปนายุทธยาเป็นราชธานี เมื่อปี พ.ศ.๑๘๕๓ ปีขาล โทศก ณ วันศุกร์ เดือนห้าเพลา
สามนาฬิกา เก้าบาท (สามนาฬิกา ห้าสิบสี่นาที)
2. เพราะเหตุใดพระเจ้าอู่ทองจึงเลือกตั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี
เพราะมีชัยภูมิที่เอื้ออำนวยทั้งในด้านความมั่นคงปลอดภัยจากข้าศึกและความอยู่ดีกินดีของ
ประชาชน คือตั้งอยู่บนดินดอนสามเหลี่ยมที่มีแม่น้ำล้อมรอบ ตัวเมืองมีลักษณะเป็นเกาะ
สะดวกในการป้องกันตัวเมืองจากผู้เข้ามารุกราน และพื้นที่เหมาะแก่การเกษตรกรรม อีกทั้ง
เป็นศูนย์กลางทางการค้าและการคมนาคมอีกด้วย
3. กรุงศรีอยุธยาประกอบด้วยแม่น้ำล้อมรอบได้แก่แม่น้ำใดบ้าง
ประกอบด้วยแม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำป่าสัก และแม่น้ำลพบุรี
4. เหตุผลที่ทำให้อยุธยาเป็นศูนย์กลางการค้าคืออะไร
เนื่องจากอยุธยามีแม่น้ำสามสายไหลผ่านล้อมรอบ สามารถควบคุมเส้นทางคมนาคมทางน้ำ
ของบรรดาบ้านเมืองที่อยู่เหนือขึ้นไปที่จะออกสู่ทะเล อีกทั้งที่ตั้งอยู่ไม่ไกลจากทะเล และ
มีสินค้าที่ต่างชาติต้องการมากมายเช่น เครื่องเทศ ของป่าต่าง ๆ ทำให้อยุธยากลายเป็น
ศูนย์กลางทางการค้าที่สำคัญในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์
5. ในสมัยพระเจ้าอู่ทอง พระองค์ได้เจริญสัมพันธไมตรีกับชาติใดบ้าง
จีน อินเดีย เปอร์เซีย ลังกา ชาว มลายูและญวน
6. สงครามครั้งแรกของกรุงศรีอยุธยา คือ การยกทัพไปตีนครธม ราชธานีของขอม ได้สำเร็จ
7. ชาติที่อยุธยาทำสงครามเพื่อขยายอาณาเขตในสมัยพระเจ้าอู่ทอง คือ ขอมและสุโขทัย
8. พระเจ้าอู่ทองทรงมีพระนามอีกพระนามว่า
สมเด็จพระรามาธิบดีศรีสุนทรบรมบพิตร พระเจ้าอู่หัว กรุงเทพมหานครบรรพตวราราวดีศรี
อยุธยา ฯ (สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1)

บัตรกิจกรรมที่ 1.1

เรื่องการสถาปนาอาณาจักรอยุธยา

ให้นักเรียนเข้ากลุ่มและร่วมกันวิเคราะห์ความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรือง
ของอาณาจักรอยุธยาลงในแผนภาพ

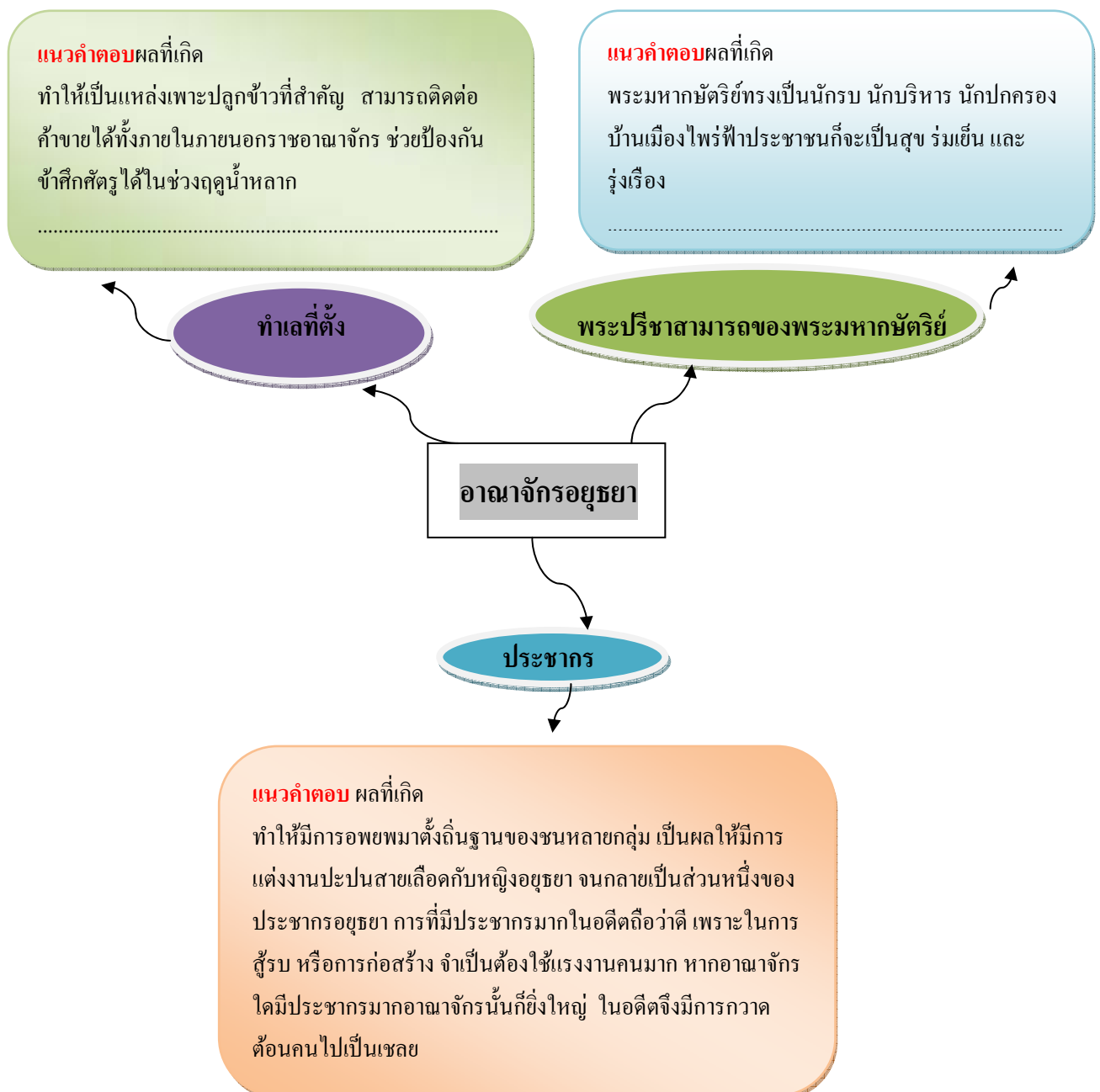

เคยบัตริกิจกรรมที่ 1.1

เรื่องการสถาปนาอาณาจักรอยุธยา

ให้นักเรียนเข้ากลุ่มและร่วมกันวิเคราะห์ความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาลงในแผนภาพ

เรื่องการสถาปนาอาณาจักรอยุธยา

ในการสร้างและพัฒนาชาติไทยให้เจริญรุ่งเรืองสืบมา

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

เคยบัตริยกรรมที่ 1.2

เรื่องการสถาปนาอาณาจักรอยุธยา

ให้นักเรียนเข้ากลุ่มและร่วมกันอภิปรายเปรียบเทียบถึงความสำคัญของ
สถาบันพระมหากษัตริย์ระหว่างสมัยอยุธยากับสมัยปัจจุบัน
ในการสร้างและพัฒนาชาติไทยให้เจริญรุ่งเรืองสืบมา

แนวคำตอบ

พระมหากษัตริย์ในสมัยอยุธยาทรงมีอำนาจสูงสุด ทรงเป็นผู้นำในทุก ๆ เรื่อง
แม้กระทั่งทรงเป็นแม่ทัพในการออกรบกับข้าศึก ทำนุบำรุงบ้านเมืองให้มีความ
เจริญรุ่งเรืองในทุก ๆ ด้าน เช่น เศรษฐกิจ การค้า พุทธศาสนาและ ศิลปวัฒนธรรม
ท่ามกลางความมีอำนาจของพระองค์ก็มีหลักธรรมที่ พระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ยึดถือปฏิบัติใน
เรื่องการปกครองประชาชนก็คือทศพิธราชธรรม 10 ประการ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าพระมหากษัตริย์
ทรงมีพระราชภาระกิจมากมายแต่ก็ทรงไว้ซึ่งความดีงามตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และ
พระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ก็ได้ถือปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกัน จึงทำให้พระมหากษัตริย์อยุธยามี
ส่วนสำคัญในการเสริมสร้างความเจริญและความเป็นปึกแผ่นให้กับบ้านเมืองมาอย่างต่อเนื่องตลอด
ระยะเวลา 417 ปี เมื่อเปรียบเทียบกับพระมหากษัตริย์ในปัจจุบัน ถึงแม้ในปัจจุบันพระมหากษัตริย์จะ
ไม่ได้มีอำนาจเท่ากับในสมัยอยุธยา แต่พระองค์ก็ทรงทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา และยังคงดูแลทุกข์
สุขของประชาราษฎร์อย่างสม่ำเสมอ

แบบทดสอบหลังเรียน ชุดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การสถาปนาอาณาจักรอยุธยา

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ก่อนการสถาปนาอาณาจักรอยุธยา ดินแดนในแถบนี้มีลักษณะสอดคล้องกับข้อใด
 - ก. เป็นกลุ่มชนได้อำนาจขอม
 - ข. เป็นที่ตั้งของอาณาจักรขอม
 - ค. อยู่รวมกันเป็นชุมชนขนาดใหญ่
 - ง. เป็นกลุ่มชนอิสระ ตั้งอยู่หลายกลุ่ม
2. ข้อใดคือสาเหตุที่พระเจ้าอู่ทองทรงเลือกกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี
 - ก. มีปราการธรรมชาติเป็นภูเขาที่ยกน้ำเข้าจะเข้าโจมตีได้
 - ข. สภาพพื้นที่มีความอุดมสมบูรณ์มีแม่น้ำไหลผ่านถึง 3 สาย
 - ค. มีป้อมปราการที่สร้างขึ้นพร้อมสำหรับป้องกันอาณาจักรอยู่แล้ว
 - ง. มีที่ตั้งอยู่ไกลจากชุมชนใหญ่ เป็นดินแดนที่มีความสงบปราศจากการรุกราน
3. ข้อใดแสดงให้เห็นว่ากรุงศรีอยุธยาตั้งอยู่ในจุดยุทธศาสตร์อันเหมาะสม
 - ก. อยู่ใกล้ทะเล
 - ข. เป็นที่ราบอุดมสมบูรณ์
 - ค. มีแม่น้ำสามสายล้อมรอบ
 - ง. มีภูเขาทั้งเขตกั้นทางตะวันตก
4. ข้อใด คือสาเหตุที่สำคัญที่สุดของการแย่งราชสมบัติของกษัตริย์ในสมัยอยุธยา
 - ก. ขุนนางให้การสนับสนุนต่อเจ้านาย
 - ข. ความอ่อนแอของกษัตริย์บางพระองค์
 - ค. การใช้พระราชอำนาจของกษัตริย์มากเกินไป
 - ง. การแสวงหาอำนาจและบารมีของเจ้านายและขุนนาง

5. เพราะเหตุใดการแย่งชิงราชบัลลังก์กันบ่อย ๆ ในสมัยอยุธยาจึงก่อให้เกิดความอ่อนแอในการป้องกันอาณาจักร

- ก. บัณฑิตกำลังอำนาจทางทหารและผู้ที่มีความสามารถ
- ข. ประชาชนแตกแยกเป็นก๊กเป็นเหล่าและฆ่าฟันกันเอง
- ค. เศรษฐกิจและเงินตราหมุนเวียนตลอดเวลา
- ง. ผู้คนล้มตายและหลบหนีเข้าป่ากันมาก

6. เพราะเหตุใดอาณาจักรสุโขทัยจึงไม่ต่อต้านการสถาปนาอาณาจักรอยุธยา

- ก. สุโขทัยมีกำลังไม่เข้มแข็งพอ
- ข. อยุธยาขอมส่งบรรณาการให้
- ค. สุโขทัยเห็นว่าเป็นคนไทยเหมือนกัน
- ง. กษัตริย์อยุธยาเป็นเชื้อพระวงศ์ของสุโขทัย

7. แคว้นสำคัญที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ก่อนการสถาปนาอาณาจักรอยุธยาคือแคว้นใด

- ก. ขอม และทวารวดี
- ข. ทวารวดี เชียงแสน
- ค. สุพรรณภูมิ ลพบุรี
- ง. ล้านนา หริภุญชัย

8. ความเชื่อในลัทธิเทวราชาในสมัยอยุธยาได้รับอิทธิพลมาจากข้อใด

- ก. อิทธิพลมาจากพวคมอญ และพม่า
- ข. อิทธิพลจากจีนในเรื่องโอรสสวรรค์
- ค. ขนบธรรมเนียมของกัมพูชาและศาสนาพราหมณ์
- ง. สืบทอดวิวัฒนาการของสถาบันกษัตริย์สมัยสุโขทัย

9. การสถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีได้สำเร็จ นักเรียนคิดว่าเป็นผลมาจากข้อใดมากที่สุด

- ก. คนไทยมีความสามัคคีกัน
- ข. พระกษัตริย์มีความเด็ดขาด
- ค. อาณาจักรใกล้เคียงเสื่อมอำนาจลง
- ง. ได้รับความช่วยเหลือจากอาณาจักรใกล้เคียง

10. นักเรียนคิดว่าปัจจัยในข้อใดที่ดึงดูดผู้คนจากที่ต่าง ๆ เข้ามาอาศัยอยู่ในกรุงศรีอยุธยาจำนวนมาก
เป็นผลให้อาณาจักรอยุธยาเป็นอาณาจักรที่มั่นคง และยิ่งใหญ่

- ก. การเป็นบ้านเมืองที่มีความสงบสุข
- ข. เป็นดินแดนที่มีความอุดมสมบูรณ์
- ค. เป็นดินแดนที่มีแร่ทองคำจำนวนมาก
- ง. เพราะผู้คนในดินแดนต่าง ๆ ถูกเนรเทศและขับไล่มา

ยากไหมครับ ... ไม่ยากเลยใช้ไหม
ครับ ... ถ้าทำยังไม่ได้ลองกลับไป
ศึกษาในชุดการเรียนรู้ชุดที่ 1 ใหม่
นะครับ รับรองทำได้แน่นอน.....

เฉลย

แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ชุดการเรียนรู้ที่ 1 การสถาปนาอาณาจักรอยุธยา

ก่อนเรียน	หลังเรียน
1. ค	1. ง
2. ค	2. ข
3. ง	3. ค
4. ค	4. ง
5. ง	5. ก
6. ข	6. ก
7. ง	7. ค
8. ก	8. ค
9. ง	9. ก
10. ข	10. ข

กระดานคำตอบ

ชุดการเรียนรู้ที่ 1 การสถาปนาอาณาจักรอยุธยา

ชื่อ – นามสกุลชั้น เลขที่

ข้อ	คำตอบ	คะแนน
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
รวม		

ทดสอบก่อนเรียน

ข้อ	คำตอบ	คะแนน
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
รวม		

ทดสอบหลังเรียน

สรุปผลการเรียน

ประเมินผล	ก่อนเรียน	หลังเรียน	รวม	พัฒนา
เต็ม	10	10		
ได้				

บรรณานุกรม

จันทนา สุมาตรา. แผนการสอนพร้อมสื่อการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ :
โรงเรียนชินรสถิตยาลัย, 2545.

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. อยุธยา ประวัติศาสตร์และการเมือง. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2548. 273 หน้า.

ไชยวัฒน์ วรเชษฐวรวัตร. พระราชวังหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. พระนครศรีอยุธยา :
เทียนวัฒนาพรินต์, 2548.

ธิดา สารยา. นำเที่ยวพระราชวังโบราณกรุงเก่า. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สิดา, 2541.

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : แนวคิด วิธีและเทคนิคการสอน 2.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บริษัทเดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์ จำกัด, 2544.

